

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

на засіданні Вченої ради
факультету математики, інформатики
та фізики

«29» квітня 2024 р.

Протокол № 7
Декан факультету
проф. Трацьовитий М.В.

ПРОГРАМА

навчальна дисципліни

КОМП'ЮТЕРНА ТРАНСКРИПЦІЯ ТА ТРАНСЛІТЕРАЦІЯ

(назва навчальної дисципліни)

освітньої програми Прикладна лінгвістика та англійська, німецька мови;
Прикладна лінгвістика та англійська, французька
МОВИ

(назва)

галузі знань 03 Гуманітарні науки

(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 035 Філологія 035.10 Прикладна лінгвістика

(код і назва спеціальності)

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Шифр за навчальним планом ВВ2.1.02

Розробник програми: Франчук Наталія Петрівна – доцент кафедри інформаційних технологій і програмування, кандидат педагогічних наук.

Рецензенти:

Галицький Олександр Вадимович – доцент кафедри комп'ютерної та програмної інженерії, кандидат педагогічних наук;

Хрущ Леся Зіновіївна – доцент кафедри математики та інформатики і методики навчання факультету математики та інформатики Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, кандидат економічних наук, доцент.

Обговорено та рекомендовано до друку на засіданні Науково-методичної ради факультету математики, інформатики та фізики УДУ імені Михайла Драгоманова 10 квітня 2024 року, протокол № 8

Голова НМР Евкс (підпис)

Франчук В.М.
(ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

I. Пояснювальна записка

Програма навчальної дисципліни Комп'ютерна транскрипція та транслітерація складена відповідно до вибіркової частини освітньо-професійної програми підготовки фахівців освітнього рівня (бакалавр), галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 035 Філологія 035.10 Прикладна лінгвістика.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є процес формування у майбутніх лінгвістів умінь здійснення автоматизованого синтаксичного аналізу.

Міждисциплінарні зв'язки. Одним із важливих компонентів програми є міждисциплінарне узгодження. Курс Комп'ютерна транскрипція та транслітерація розрахований на студентів, які опанували базові навчальні курси та засвоїли дисципліни: «Практична фонетика іноземної мови», «Зіставна лінгвістика», «Практика усного і писемного мовлення» і мають базові знання, володіють основною термінологією інформатики, вміють користуватися персональним комп'ютером, вміють здійснювати пошук даних в глобальній мережі Інтернет, знають іноземну мову за професійним спрямуванням на достатньому рівні.

Мета і завдання навчальної дисципліни. Метою навчання дисципліни Комп'ютерна транскрипція та транслітерація є оволодіння студентами практичними навичками роботи з використанням спеціального програмного забезпечення; формування у студентів компетентностей у галузі автоматизованої транскрипції та транслітерації, а також умінь ефективного використання програмного забезпечення для розв'язування таких задач.

Основними завданнями вивчення дисципліни Комп'ютерна транскрипція та транслітерація є:

- формування компетентностей з автоматизованого здійснення транскрипції та транслітерації та умінь ефективного використання програмного забезпечення для розв'язування таких задач.

- оволодіння практичними навичками роботи з використанням спеціального програмного забезпечення.
- засвоєння теоретичних знань і набуття практичних навичок у галузі.

II. Основні результати навчання та компетентності, які вони формують:

№ з/п	Результати навчання	Компетентності
1	<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - термінологію; - правила транслітерації; - граматичну систему мови. <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - користуватися технологіями для здійснення автоматизованої транскрипції та транслітерації; - здійснювати транскрипцію та транслітерацію; - користуватися цифровими ресурсами. 	<ul style="list-style-type: none"> • Здатність використовувати цифрові технології для подання, редагування, збереження та перетворення текстових, числових, графічних, звукових та відео даних; • Здатність виважено добирати й застосовувати відповідне програмне забезпечення для розв'язування прикладних задач. • Здатність оволодівати навичками використання сучасних ІКТ і застосовувати їх в практичній та професійній діяльності.

II. Примірний тематичний план

Дисципліна «Автоматизований синтаксичний аналіз» за навчальним планом підготовки бакалавра належить до циклу вибіркової частини дисциплін вільного вибору студента. На вивчення курсу «Автоматизований синтаксичний аналіз» відводиться 3 кредитів ЄКТС (90 годин). Вивчається дана дисципліна на денній формі навчання – II курсі в 4 семестрі.

<i>Назва дисципліни</i>	<i>Вид контролю</i>	<i>ECTS</i>	<i>Всього</i>	<i>Самостійна робота</i>	<i>Аудиторні</i>	<i>Лекції</i>	<i>Лабораторні заняття</i>	<i>Індивідуальні</i>
Автоматизований синтаксичний аналіз	залік	3	90	56	34	18	16	-

Ефективність засвоєння студентами дисципліни забезпечується на основі запровадження активних форм професійного навчання, поєднанні аудиторного навчання з практикою майбутньої професійної діяльності, що дозволяє формувати не тільки пізнавальні, а й професійні потреби, виховувати активну життєву позицію майбутнього фахівця. Під час виконання семінарських робіт створюються умови для суміщення активності студента з майбутньою професійною діяльністю.

Самостійна робота полягає у підготовці до аудиторних занять, виконанні завдань, що пропонуються на лекційних та семінарських заняттях, підготовці до виступу на семінарських заняттях, захисту опорних конспектів (мультимедійні презентації), підготовці до модульного контролю.

III. Зміст навчальної дисципліни за модулями і темами

Змістовий модуль 1. Стандарти та принципи транскрипції.

Тема 1.1. Основні поняття дисципліни.

Зміст теми

Переклад та одиниця перекладу. Транскрипція та транслітерація. Калькування та експлікація.

Тема 1.2. Українська транслітерація.

Зміст теми

Транслітерація українських слів латиницею. Де, що і чому потрібно змінювати? Яким має бути стандарт українсько-латинської транслітерації. Яку ж систему можна використовувати зараз?

Тема 1.3. Науково-методичні принципи стандартизації.

Зміст теми

Методичні принципи стандартизації. Уніфікація, агрегування та типізація. Структура органів стандартизації. Особливості організаційних робіт зі стандартизації. Національні стандарти транслітерації.

Змістовий модуль 2. Спелінгування та перекладацькі стратегії.

Тема 2.1. Спелінгування слів.

Зміст теми

Англійські монофтонги, дифтонги та трифтонги. Приголосні англійської мови, котрих немає в українській мові та їх вимова. Транскрипція приголосних звуків англійської мови. Особливості англійської транскрипції.

Тема 2.2. Стилї мовлення.

Зміст теми

Типи мовлення. Редукція (Скорочення). Асиміляція. Дисиміляція. Акомодація.

Тема 2.3. Перекладацькі стратегії і тактики у відтворенні прагматичного потенціалу абревіатур.

Зміст теми

Форенизація та доместикація. Способи перекладу скорочень. Причини застосування англомовних запозичень.

Тема 2.4. Абревіатури та скорочення в англомовних комп'ютерних текстах.

Зміст теми

Визначення понять абревіатура та скорочення. Види абревіатур та скорочень. Скорочення в англійській мові. Види абревіатур та скорочень. Програмі засіби toPhonetics та Abbreviation Finder. Онлайн-словник сучасної англійської мови Longman.

Тема 2.5. Створення та редагування субтитрів.

Зміст теми

Визначення «тирти» та «субтитри». Сфери застосування субтитрів. Програмні засоби для створення субтитрів.

IV. Засоби діагностики успішності навчання

форми і методи поточного і підсумкового контролю

Видом контролю навчальних досягнень студентів під час вивчення курсу є залік. За результатами роботи на семінарських заняттях, виконання завдань для самостійного опрацювання, підготовки та виступу з доповіддю на заняттях, модульних тестів, студенти накопичують певну кількість балів, відповідно до якої відбувається оцінювання їхніх навчальних досягнень.

Засоби діагностики успішності навчання під час семестру:

- ✓ теоретичні запитання та практичні завдання до семінарських робіт;
- ✓ комплекс тестових завдань для модульного (підсумкового) контролю рівня навчальних досягнень студентів.

Побудова програми за блочно-модульною схемою спрямована на максимальну індивідуалізацію процесу навчання. Структура програми дібрана так, щоб надати студентам можливість навчатись в індивідуальному темпі та орієнтуватись на певні рівні вимог щодо засвоєння навчального матеріалу.

Контроль знань студентів здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Навчальна діяльність студентів протягом семестру оцінюються за 100-бальною системою. Робота в семестрі поділяється на змістові модулі.

Накопичення балів протягом семестру:

№ з/п	Вид діяльності	Кількість балів за дидактичну одиницю	Кількість лекцій і лабораторних робіт	Загальна кількість балів
1	Відвідування лекційних та лабораторних занять	2	2*9+2*8	34
2	Активність під час лекційних занять та проходження тестового контролю	3	9	27
3	Виконання завдань на семінарських заняттях	8	8	64
Формула переведення балів у бали за модульно-рейтинговою системою $100 * A / 125$, де А – кількість набраних студентом балів.				100
Загальна оцінка за курс				100

V. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Залік є формою підсумкового контролю результатів навчання студентів і має на меті перевірку системності засвоєння програмового матеріалу, цілісності бачення навчального курсу, рівня осмислення знань та набуття умінь, їх комплексного застосування у практичній діяльності, діагностування ефективності самостійної навчальної роботи студентів.

Відмітка «зараховано» виставляється студенту за умови набору 60 та більше рейтингових балів, а саме:

- регулярного відвідування лекційних і лабораторних занять або їх негайного відпрацювання, своєчасного складання усіх видів поточного контролю з позитивними результатами;
- поглибленні набутих знань у процесі самостійної роботи;
- засвоєнні змісту навчального курсу в обсязі, передбаченому галузевим стандартом вищої освіти.

Якщо студент з поважних причин, що підтверджено документально, був відсутній на заняттях, він має право на одне перескладання з можливістю отримання максимальної кількості балів. Термін перескладання визначається викладачем.

Якщо впродовж семестру студент пропустив значну кількість занять, не має оцінок за виконання модулів, у відповідних графах «Відомості обліку успішності» виставляються «1», у графі «залік» виставляється «не зараховано».

Рейтинговий регламент Факультету. Шкала відповідності

За шкалою ECTS	За шкалою університету	Визначення	Оцінка за національною шкалою	
			Екзамен	Залік
A	90 – 100	Відмінно	5 (відмінно)	Зараховано
B	80 – 89	Дуже добре	4 (добре)	
C	70 – 79	Добре		
D	65 – 69	Задовільно	3 (задовільно)	
E	60 – 64	Достатньо		
FX	35 – 59	Незадовільно з можливістю повторного складання	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34	Незадовільно з обов'язковим повторним курсом		

VI. Інформаційні джерела для вивчення курсу

Основні:

1. Вакуленко М. О. Українська термінологія: комплексний лінгвістичний аналіз. Івано-Франківськ : Фоліант, 2015. 361 с.
2. Вакуленко М.О. Українська латиниця як засіб представлення державної мови в міжнародному спілкування. Київ. URL: <https://hostmaster.ua/docs/UL.html>.
3. Вихованець І.Р. Граматика української мови. Синтаксис: підручник. Київ, 1993.
4. Волошин В. Г. Комп'ютерна лінгвістика: навчальний посібник В.Г. Волошин. Суми: ВТД «Університетська книга», 2004. 382 с.
5. Волошин В. Г. Комп'ютерна лінгвістика: навчальний посібник В.Г. Волошин. Суми: ВТД «Університетська книга», 2004. 382 с.
6. Жуковська В. В. Вступ до корпусної лінгвістики: навчальний посібник. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2013. 142 с.

7. Жуковська В. В. Вступ до корпусної лінгвістики: навчальний посібник. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2013. 142 с.
8. Захарія Л. М., Заяць М. М. Формальні мови, граматики та автомати: навчальний посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2016. 196 с.
9. Онлайн транслітерація з української на англійську згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 27 січня 2010 р. N 55 «Про впорядкування транслітерації українського алфавіту латиницею» (чинна). URL: <http://ukrlit.org/transliteratsiia>
10. Рекомендації щодо транслітерування літерами української абетки власних назв, поданих англійською, французькою, німецькою та італійською мовами / Офіційний вебпортал державної служби інтелектуальної власності України. URL: <https://sips.gov.ua/ua/transliteruvannja.html>.
11. Рудницький, Я.-Б.А. Чужомовні транслітерації українських назв: Інтернаціональна, англійська, французька, німецька, еспанська й португальська / Праці відділу назвознавства / Інститут родо- й знаменознавства. Вип. 1. Серія: бібліографічна й загальна, ч. 1. 1948. 8 с.

Допоміжні

1. Бондаренко В.В., Дубічинський В.В., Кухаренко В.М. Переклад науково-технічної літератури. Харків, 2001, 155 с.
2. Франчук В.М., Франчук Н.П. Особливості використання системи MOODLE під час змішаного навчання. *Сучасні цифрові технології та інноваційні методики навчання: досвід, тенденції, перспективи*: матеріали XI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Тернопіль, 6 квітня, 2023). 2023. С. 136-138. URL: https://lib.iitta.gov.ua/735000/1/Збірник_Тернопіль_2023.pdf#page=136
3. Франчук Н.П. Використання мультимедійних навчальних програм у підготовці фахівців з прикладної лінгвістики. Науково-практична конференція з міжнародною участю «Мультимедійні технології в освіті

та інших сферах діяльності» (Київ, 10 лист. 2022 р.). Київ: НАУ, 2022. С. 147-150. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/736886>

4. Франчук Н.П. Особливості навчання дисципліни «Комп'ютерна транскрипція та транслітерація». Цифрова компетентність сучасного вчителя нової української школи: 2023 (Пошук рішень в період війни) : зб. матеріалів всеукр.наук.-практ. семінару (Київ, 21 березня 2023 р.) / за заг.ред. О.В. Овчарук. Київ: Інститут цифровізації освіти НАПН України: 2023. С. 174-176. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/40185>

Інформаційні ресурси:

1. Тренажер з правопису української мови. Вправи онлайн (on-line). URL: <https://webpen.com.ua/index.html#exercises>.
2. е-бібліотека. URL: http://udu.edu.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=242&Itemid=220&lang=ua.
3. Електронний навчальний курс «Комп'ютерна транскрипція та транслітерація». URL: <https://moodle.fmif.udu.edu.ua/course/view.php?id=846>.
4. Транслітерування українських текстів з кирилиці на латиницю. URL: http://tc.terminology.lp.edu.ua/TK_translit.htm

Примітка: Якщо на поточний рік з дисципліни формується малочисельна група студентів, то планується індивідуальна робота в обсязі 10% від загальної кількості годин. Подається у формі оновленої таблиці (таблиця пункту III) та додається до робочої навчальної програми.

Підписано до друку 26.11.2024 р. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times.
Віддруковано з оригіналів.

Вид-во Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова
01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9
Свідоцтво про реєстрацію № 1101 від 29.10.2002.
(044) 239-30-26.